

Detta är en kortfattad beskrivning av en genomförd studie. Den lyfter fram några centrala delar i studien, vilka kan utgöra underlag för andra studier och vid planering av undervisning. Rapporten innehåller inte fullständiga lektionsplaneringar.

Skola

Lärare från Gottsta skola, Hallstavik, Herräng skola, Herräng samt Långsjöskolan, Rimbo, samtliga Stockholms län, deltog i studien.

Årskurs

Studien genomfördes i två parallella årskurs 1 på Gottsta skola och avslutades våren 2012.

Antal elever i studien

Det var totalt 20 elever som deltog i studien.

Kontaktperson

Mer information om studien kan fås via Anna Svärdsén.

anna.svardsen@norrtaelje.se

Innehåll och lärandeobjekt

Innan studien startade observerade vi att många elever inte kunde sätta punkt, de visste inte när en mening börjar och slutar. Vi ville därför lära oss mer och få möjlighet att fördjupa oss i vad eleverna har för uppfattningar runt detta. Vi ville få fram vilka förändringar i vår undervisning vi måste få till i åk 1, för att missförstånd och ofullständiga meningar inte ska dyka upp högre upp i åldrarna. Vi ville också öka förståelsen hos eleverna om när en mening är en mening och vilka delar som ingår i en mening. Vi ansåg det viktigt att även få med de stora skiljetecknen i undervisningen (punkt, utropstecken och frågetecken). När, var och hur används de? (Detta visade sig vara alldeles för mycket att undervisa om under en och samma lektion. Se under Övrigt.)

Vårt lärandeobjekt blev: **När är en mening är slut?**

Elevtankar

Delar som vi testade elevernas uppfattningar om, i förtestet:

- Meningsbyggnad, syntax
- Skriva meningar till bild, för att se hur de använder och avslutar meningar.
- Sätta ut stor bokstav och stort skiljetecken (.?!)
- Vad som är en mening/ inte en mening

Många elever trodde att en mening behöver innehålla relativt många ord. Eleverna har tidigare ofta frågat: "Hur vet jag när jag ska sätta stor bokstav och punkt?", "När börjar meningen, när är meningen slut, när ska jag sätta ut punkten?". Eleverna hade svårt att förstå att meningar även kan avslutas mitt på raden. Några elever hade också svårt med att en mening kan avslutas med ett annat stort skiljetecken än punkt. Dessa elever definierade det då istället som ett utrop eller en fråga och inte en mening. Många elever tittade bara på ordbilderna och hade fokus på att sätta dem i korrekt ordning och glömde därför att sätta ut stor bokstav och stort skiljetecken. Eleverna hade lättare för att se korrekta meningar än att själva producera dem.

Kritiska aspekter för eleverna, i denna studie och för denna elevgrupp

- En mening måste ej innehålla många ord för att vara en mening.
- En mening måste ej sluta när en rad slutar.
- En mening kan sluta med olika skiljetecken, ej enbart med punkt.

Detta är en kortfattad beskrivning av en genomförd studie. Den lyfter fram några centrala delar i studien, vilka kan utgöra underlag för andra studier och vid planering av undervisning. Rapporten innehåller inte fullständiga lektionsplaneringar.

Variationsmönster

I lektion 2 använde vi oss av samma text i hela lektionen, och utgick från den i övningsmomenten, vilket vi såg var positivt. Detta gjorde vi inte i lektion 1, då vi hade olika texter.

Det vi missade i lektionsupplägget var att lyfta fram variationsmönster mer. Se förbättringar vi skulle gjort ifall vi haft en lektion till, här nedan.

Förbättringar i elevernas prestationer

Efter våra eftertest kan vi se följande förbättringar;

- Eleverna sätter ut punkt i högre utsträckning.
- De använder sig korrekt av fler stora skiljetecken.
- I löpande text är det nu fler elever som korrekt sätter ut stor bokstav och stort skiljetecken.
- Vi kan efter lektion 2 se större förbättringar än efter lektion 1.
- Vi kan även se att skrivuppgifter som barnen har utfört under terminen visar på klara förbättringar i meningsbyggnad och användandet av stort skiljetecken

Förbättringar till ”nästa” lektion

I denna studie var det bara två lektioner. Ifall vi hade haft en tredje lektion skulle vi fortsatt våra diskussioner och jobbat mer enligt nedanstående.

Kanske hade vi behövt hjälpa eleverna att förstå innebörden av en mening innan vi bygger ut den? Kanske hade eleverna även behövt förstå hur och varför man väljer olika skiljetecken, till olika meningar?

Vi skulle visat på texter där meningar slutar i mitten av en rad samt där en ny mening fortsätter på samma rad. Vi skulle jämföra meningar med samma ord men med olika skiljetecken. Här kunde vi jobbat med vad som skiljer dem åt och varför de skiljer sig. Vi skulle även jobbat med var felaktigheten ligger när en mening blir oriktig och vad händer om vi laborerar och skapar olika variationer, kring detta? Vi ser en stor nytta av fortsatt arbete med talsyntesen och att eleverna får lyssna till hur texter kan bli beroende på skiljetecken och deras placering. Vi kan även se det som väsentligt att i alla övningar lyfta upp de alternativa meningsvarianterna för att hålla den röda tråden genom lektionen.

Övrigt

Vi använde oss inte av variationsteorin i den grad vi önskade, i studien.

Vårt lärandeobjekt var från början väldigt brett och vi ville nog för mycket. Vårt dilemma var att vi fokuserade på för många delar vilket gjorde att vi fick svårt att begränsa oss i det vi ville lära eleverna. Vi definierade inte lärandeobjektets kärna för oss själva, tillräckligt väl.

Vi diskuterade även om vi skulle använda andra stora skiljetecken än punkt redan i åk 1 för att skapa förståelse för hur meningar byggs. Vi ställer oss fortfarande frågande till detta. Vi skulle kanske befästa stor bokstav och punkt först.

Eleverna lurades i lektion 1, pga. vårt val av litteratur och vi har blivit medvetna om att texter måste väljas noggrant.

Vi kan se att vår studie har gett oss stöd i vår formativa bedömning av eleverna.

Vårt eget lärande har påverkat oss positivt även i våra övriga undervisningssituationer. Vi inser vikten av fortsatt arbete med variationsteorin. Vi har förändrat vårt ”tänk”, både vad det gäller variationsteori och lektionsuppbyggnad.